usuteaduskonna mahatõmbamisega kolmel lugemisel heaks. Kuid üldkogus päevakorrale ta ei jõudnud. Esimese Riigikogu kokkuastumisel võttis Vabariigi Valitsus põhikirja tagasi, et teda vaheajal omandatud kogemuste põhjal ümber töötada kestvaks seaduseks.

Rahulepingu põhjal Venemaaga omandas Tartu ülikool kõik endised Jurjevi ülikooli varandused, ka need, mis Venemaale evakueeritud. Sügisel 1920 saadi sel alusel tagasi kõige suurem väärtus: üldine raamatukogu; samal ajal ja 1921. a. kevadel tähtis osa instituutide sisseseadeist. Kogu varandust tagasi saada ei läinud ometi mitte korda, kuigi ülikooli-komisjonid kuude kaupa Venemaal viibisid. Loomaarsti-instituudi varandus aga müüdi ära Venemaale.

II. Tartu ülikooli praegune seisukord.

Ülikooli põhikord. Kuni viimase ajani teotses Eesti ülikool Tartus ilma põhikirjata, Riigikogu poolt kinnitatud eelarvete ja koosseisude piirides, tugedes ainult puhtjuriidilistes küsimustes veneaegsele Tartu ülikooli seadusele, üldiselt aga juhtnööriks pidades põhimõtteid, mis juba 1919. a. esitatud põhikirja eelnõus olid fikseeritud ja mis Haridusministeerium oli heaks kiitnud.

29. V. 1925 kinnitas teine Riigikogu ülikooliseaduse, millega kõik endised veneaegsed ülikooli kohta käivad määrused ja korraldused maksvuse kaotasid. Selle seaduse järele on ülikooli ülesanne kõigepealt „üldist ja eriti Eesti elu käsitavat teadust edendada", s. t. ülikool peab püüdma erapooletule, kõigist rahvuslikest, erakondlikest ja muudest vahedest üle seisvale tõetundmisele, nagu see välja kujunenud kogu ilmas, kuid seades seda eeskätt eesti rahva elunõuete teenistusse. Selle teaduse kaudu peab ülikool teiseks kasvatama uusi põlvesid teaduslikule tööle ja valmistama riigile tarvilikkude eriteadmistega varustatud asjatundjaid. Teiste sõnadega: puhas teadus tuleb kohe ellu rakendada, ülikool teoreetiliste teaduste edasiistutajana peab ühtlasi täitma ka polütehnikumi kui rakendusteaduste õpetusasutise ülesandeid.

Vastavalt Riigi põhiseaduse § 12-le on ülikool autonoomne asutis. See autonoomia väljendub eeskätt teaduse ja õppetöö enam-vähem iseseisvas korraldamises, siis aga ka teataval määral andministratiivses ja majanduslikus tegevuses See avaldub ka selles, et haridusminister, kellele ülikool allub, viimasesse puutuvate küsimuste otsustamisel kohustatud on tema arvamist kuulama. Autonoomiale aga on piirid pandud sellega, et haridusminister võib igal ajal ülikooli administratiivset ja majanduslikku tegevust revideerida, temalt igas asjas seletusi nõuda ja et paljud ülikooli nõukogu ja valitsuse otsused, nagu näit. uute õppekohtade loomine, rektori ja prorektori, dekaanide, professorite ja dotsentide valimine jne., vajavad keskvalitsuse kinnitust.

Ülikooli valitsemine seisab ülikooli valitsuse käes, kelle esimeheks rektor ja liikmeiks teaduskondade dekaanid ja prorektorid. Ülikooli valitsuse alla käivad ülikooli administratiivsed, majanduslikud ja distsiplinaarsed asjad; tema hoolitseb ka korraliku töö võimaluste eest ja on kõigi ülikooli huvide kaitsja. Ülikooli seaduslik esindaja väljapoole, ühtlasi ülikooli valitsuse ja nõukogu otsuse täidesaatja on rektor, kel on õigus tarbekorral otsustada kiire edasilükkamatu loomuga valitsusasju, sellest järgnevale valitsuse koosolekule teatades. Et kuraatori amet ülikooli juures 1. XII. 1925 ära kaotatud, siis valvab rektor ülikooli valitsuse ja nõukogu otsuste seaduslikkuse järele ja võib, kui ta neid ei poolda, nende

Tartu, lk. 656